

MEDEDELINGEN EN BEKENDMAKINGEN

P.P.D. BALNEI

Aan de serie P.P.D.'s van atypische mycobacteriën is toegevoegd het P.P.D. balnei, afkomstig van *Myc. balnei (marinum)*.

Dit nieuwe preparaat wordt vanaf 1 september 1971 in circulatie gebracht in ampullen à 1 ml.

De prijzen van de 1 ml verpakking zijn dezelfde als van de andere gezuiverde tuberculines uit deze serie, namelijk: A-prijs f 3,55; B-prijs f 3,20; C-prijs f 2,66; D-prijs f 2,31.

Bilthoven, augustus 1971
Rijks Instituut voor de
Volksgezondheid

Dr. J. SPAANDER
Directeur-Generaal

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie; deze behoudt zich het recht voor de stukken te bekorten)

AUTO-GRAVIDITEITSDIAGNOSTIEK

In zijn ingezonden schrijven stelt collega SCHUURMANS STEKHOVEN (1971) o.a.: „De gemiddelde huisarts zal er niet over denken deze reactie (met al lang beschikbaar test-apparaat van Organon) te doen. Is de gemiddelde vrouwenarts wel bereid „even de urine op HCG” te onderzoeken?”

Het is niet geheel en al duidelijk of collega SCHUURMANS STEKHOVEN zijn verwachting uitspreekt vanuit de door hem vertolkte rol van in onzekerheid verkerend(e) vrouw of meisje dan wel als medicus.

Mocht het eerste het geval zijn – wat ik meen te moeten aannemen – dan wil het mij voorkomen dat de desbetreffende patiënte het wel erg matig met haar huisarts heeft getroffen; zij neemt immers voetstoots aan dat deze er niet over zal denken deze reactie te doen; ook van de specialist die ze denkt te gaan consulteren, is zij nog niet zo zeker blijkens de vraagstelling.

De medicus SCHUURMANS STEKHOVEN zal het ongetwijfeld interesseren dat een eenvoudig telefoontje met Organon Nederland N.V. mij leerde dat ten minste 40% der Nederlandse huisartsen en bedrijfsartsen (deze laatste drukken uiteraard nog dit percentage) regelmatig direct de HCG-test van deze firma betreft. Voeg ik hierbij nog: 1. die artsen die andere dan de Organon-HCG-test gebruiken; 2. die artsen die de urine door een klinisch laboratorium op zwangerschap laten onderzoeken; 3. die artsen die de HCG-test via groothandel of apotheek betrekken, dan meen ik te mogen stellen dat zelfs bij wat sombere schattingen m.b.t. de percentages onder 1, 2, en 3, toch zeker 50% van de Nederlandse huisartsen bereid is een dergelijke reactie uit te (doen) voeren. Persoonlijk meen ik op goede gronden te mogen aannemen dat dit percentage in de praktijk belangrijk hoger zal liggen.

De vrij los lijkende gronden waarop collega SCHUURMANS STEKHOVEN zijn verwachtingen omtrent het denkpatroon der Nederlandse huisartsen uitspreekt, zijn m.i. dan ook betreurenswaardig te noemen.

Literatuur: SCHUURMANS STEKHOVEN, W. (1971) *Ned. T. Geneesk.* 115, 1276.

Heemstede, 25 juli 1971

P. SPIT

Collega SPIT blijkt gelijk te hebben: van vele huisartsen vernam ik reeds dat ze gaarne hun twijfelende vrouwelijke patiënten op hun wenken bedienen. Ik vernam nog iets anders, nl. dat zij de uitslag telefonisch berichtten, dus geen tweede

consult in rekening brachten. Dan is ook voor particuliere patiënten de huisarts toch voordeliger dan de Predictor. Dat alles zegt mij meer dan de mededeling van Organon. Die mededeling is wel suggestief voor de belangstelling der huisartsen voor de hormonologische test, maar die zou ook nog tot eigen gezin beperkt kunnen zijn.

Dat sommige patiënten er toch liever hun huisarts buiten laten, schrijf ik niet toe aan gebrek aan vertrouwen. Wel aan opzien tegen tijdverlies (volle wachtkamers) en aan het tekst en uitleg moeten geven aan alle burens en bekenden, die zij in de wachtkamer ontmoeten.

Gaarne zet ik dus even recht wat ik blijkbaar scheef zag. Wat mij ook opviel in de uitlatingen van de huisartsen was, dat het aantal twijfelende vrouwen groot was, dat zij reeds als zij één of twee weken over tijd waren om de proef kwamen. Of dan volledig gynaecologisch onderzoek zin heeft is een tweede.

Knegsel, 10 augustus 1971

W. SCHUURMANS STEKHOVEN

RICINE-INTOXICATIE DOOR HET KAUWEN OP ÉÉN WONDERBOON

Collega Kingma (1971) beschrijft een ricine-intoxicatie door het kauwen op één wonderboon. Hoewel een ricine-intoxicatie in dit geval tot de mogelijkheden behoort, dient er toch een differentiale diagnose in de overwegingen betrokken te worden. Castorzaad bevat namelijk behalve het sterk toxische ricine één van de krachtigste allergenen die in de natuur voorkomen.

Bij het lossen van castorzaad in de Rotterdamse haven doen zich 2 soorten reacties bij havenwerkers voor, die als volgt kunnen worden onderscheiden:

a. Een immediate reactie van atopische aard waarbij reageren een rol spelen: ongeveer 3% van een populatie is atopisch te sensibiliseren, waarbij de gemiddelde sensibilisatietijd 4 jaar bedraagt. Door de sensibilisatie is een geringe hoeveelheid castorstof in staat heftige reacties van huid, slijmvliezen en ademhalingswegen (astma) uit te lokken. In 1970 werden 83 dergelijke reacties bij havenwerkers te Rotterdam waargenomen waarvan 96% (80 gevallen) veroorzaakt werden door contact met door het allergeen besmette zeildoeken, touwen, jutezakken en kleding van medearbeiders.

b. Een late reactie, die gemiddeld na 3 uur werken in castorzaad optreedt. De verschijnselen lijken op die van de atopische reacties, doch er kunnen geen reageren aangetoond worden. Deze late reacties zijn in de literatuur beschreven bij blootstelling aan castormeel, waarbij dan steeds aan een mogelijke werking van het ricine gedacht werd.

De vraag rijst echter of deze reacties wel aan het toxine toegeschreven mogen worden. De laatste jaren is bekend geworden dat „atopische” allergenen ook bij non-atopische personen allergische reacties kunnen opwekken (allergische alveolitis). Een deel ervan behoort tot type-III-reacties (Arthus-fenomeen, precipitine mediated). Een differentiatie tussen een ricine-intoxicatie en (of) een allergische reactie is niet gemakkelijk door te voeren en is ook nooit proefondervindelijk nagegaan.

De door BERTON (1923) beschreven patiënt had geen ricine-intoxicatie doch vertoonde duidelijk atopische reacties (op het allergeen). Er was een sensibilisatieperiode van 3 jaar aan voorafgegaan, terwijl minimale hoeveelheden castorstof verschijnselen opriepen.

Bij huidtests met het castorallergeen ontstonden bij de onderzochte patiënt algemene verschijnselen in de vorm van